

Översiktsplan för

Orsa kommun

Dalarnas län

Särskilt utlåtande över inkomna yttranden under utställningen

---

Augusti
2019

Hur utställningen har bedrivits

Översiktsplanen handläggs enligt 3 kap Plan- och bygglagen (2010:900). Förslaget till översiktsplan godkändes för utställning den 29 oktober 2018 av Kommunstyrelsen § 92. Handlingarna ställdes ut på Stadsbyggnadsförvaltningen Fredsgatan 12 i Mora, i övre foajén på Dalagatan 1 i Orsa, på Kulturhuset Orsa sockenbibliotek, i Orsa Besparingsskogs turist- och fiskeinformationsbod i Noppikoski, på Skattunges Handel i Skattungbyn, och de har även funnits tillgängliga på kommunens hemsida. Annons infördes i Mora tidningen 21/1 2019, Dala Demokraten och Falu Kuriren den 18/1 2019 och i Orsakompassen den 22/1 2019.

Remissinstanser samt boende och fastighetsägare i kommunen har givits möjlighet att lämna synpunkter på planärendet. Efter förfrågningar från några remissinstanser medgavs förlängd samråd tid.

Efter utställningen har vissa smärre ändringar och rättelser gjorts. Förutom de ändringar som gjorts efter inkomna yttranden så har vissa redaktionella ändringar gjorts. Siffrorna för översvämningsnivåer har också rättats och texten förtydligats på sida 158 och 165. Information om Geopark Siljan har förts in på sida 31.

Inkomna yttranden

	Sidnummer:
Statliga yttranden	2
Y. 1 Länsstyrelsen Dalarna.....	2
Y. 2 Naturvårdsverket	6
Y. 3 Trafikverket.....	6
Y. 4 Polismyndigheten Dalarna.....	8
Y. 5 Försvarsmakten.....	8
Y. 6 Svenska kraftnät	8
Y. 7 Lantmäteriet.....	12

Y. 8 SMHI	12
Yttranden kommunala verksamheter och förvaltningar i Orsa kommun	12
Y. 9 Miljönämnden Mora Orsa	12
Y. 10 NODAVA AB	14
Yttranden från grannkommuner	17
Y. 11 Rättviks kommun.....	17
Yttranden från företag, föreningar organisationer o. dyl.....	17
Y. 12 Orsa, Älvdalen, Särna-Idre Besparingsskogar.....	17
Y. 13 Hornberga bystugeförening.....	18
Y. 14 Bjus byaförening	19
Y. 15 [redacted] m.fl fastighetsägare.....	20
Y. 16 Dala Vind AB.....	22
Y. 17 Sörmedsjöns byförening	25
Y. 18 Miljöpartiet de gröna i Orsa	25
Y. 19 Ornitologerna i Orsa och Mora.....	27
Enskilda yttranden	29
Y. 20 [redacted]	29
Y. 21 [redacted] och [redacted]	29
Y. 22 [redacted] och [redacted]	30
Y. 23 [redacted]	30
Y. 24 [redacted]	31
Y. 25 [redacted]	32
Y. 26 [redacted] och [redacted]	33

Statliga yttranden

Y. 1 Länsstyrelsen Dalarna

Stadsbyggnadsförvaltningens svar redovisas till detta yttrande i form av fotnoter.

Granskningsyttrande över översiktsplan för Orsa kommun

Inledning

Översiktsplanen är utställd under tiden 18 januari - 22 mars 2019.

Länsstyrelsens roll

Länsstyrelsen har i oktober 2017 lämnat yttrande under samrådet. Under utställningstiden avger länsstyrelsen ett granskningsyttrande över planförslaget. Yttrandet ska enligt 3 kap. 20 § plan- och bygglagen (PBL) fogas till planen och begränsas därför till att behandla de frågor som anges i 3 kap. 16 § PBL.

Av granskningsyttrandet ska framgå om:

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB).
2. förslaget kan medverka till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. MB inte följs.
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB.
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt.
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till de människors och hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Berörda enheter inom länsstyrelsen samt berörda statliga myndigheter har getts möjlighet att lämna synpunkter på det utställda planförslaget inför länsstyrelsens granskningsyttrande. Yttrandet redovisar statens samlade besked om ovanstående frågor.

Länsstyrelsen gör följande bedömning:

Riksintressen

Riksintresse för totalförsvarets militära del

Sedan samrådet för översiktsplanen i Orsa kommun genomfördes har Forsvarsmaktens intressen i kommunen förändrats. Det har tillkommit ett lågflygningsområde i de västra delarna av kommunen och området med hindersfrihet kring väderradarn i Leksand har utökats och berör de södra delarna av Orsa kommun. Dessa områden kan med fördel redovisas i text och karta i översiktsplanen. Mer information om dessa områden finns i Forsvarsmaktens riksintresse katalog som är utskickad till kommunen och länsstyrelsen. Katalogen finns också att tillgå på Forsvarsmaktens hemsida. Länsstyrelsen kan därför inte lämna besked för dessa områden som ger kommunen planeringstrygghet.¹

Riksintresse för Vindbruk

Kommunen tar delvis ställning till var vindkraft är lämpligt alternativt inte lämpligt att placera. Kommunen hänvisar till ett tematiskt tillägg för vindkraft, dock anges olika årtal för antagande 2011 och 2012.

Ställningstagande till de riksintressen som inte är inkluderade i kommunens tematiska tillägg saknas. Det framgår inte av översiktsplanen hur kommunen ställer sig till de riksintresseområden för vindkraft som inte är inkluderade i kommunens tillägg, likaså saknas kommunens ställningstagande till de vindbruksområden av riksintresse befinner sig utanför men nära kommungränsen.

Länsstyrelsen kan därför inte lämna besked för dessa områden som ger kommunen planeringstrygghet.²

Konflikter riksintresse Vindbruk och riksintresse Totalförsvaret

Det framgår inte om Forsvarsmaktens intressen avseende lågflygningsområde sammanfaller med de områden som är utpekade som riksintressen för vindbruk eller de områden som kommunen pekar ut i vindbruksplanen. Och hur kommunen i så fall säkerställer riksintressena.³

Konflikt mellan riksintresse och LIS

Översiktsplanen saknar uppgifter om hur de LIS områden norr om Ore älv som finns inom riksintresse för kulturmiljövården (K3479 Oreälven) påverkar riksintresset.⁴

Fornlämningsbegreppet inom fåbodar:

Fåbodar som har belägg före 1850 är fornlämningar. Fornlämningen avgränsas enligt inägomarkeringen på historiska kartor. Fornlämningen omfattar all mark och konstruktioner som rösen, diken, husgrunder mm efter fåbodbruket inom inägan. Det har ingen betydelse om fåboden är varaktigt övergiven, brukas eller används i rekreationssyfte mm, det är alltid tillståndspliktigt att inom fornlämningen dvs inom ovan angivna inägor utföra markarbeten eller på annat sätt skada eller förändra en

fornlämning. Det är Länsstyrelsen som beslutar i frågor som berör fornlämningar. Det är alltid Länsstyrelsen som bestämmer var inom fåboden tillstånd kan ges för planerade arbetsåtgärder.

Länsstyrelsen kan inte lämna besked för dessa områden som ger kommunen planeringstrygghet⁵

Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer Vatten

Översiktsplanen saknar konkreta ställningstaganden för MKN vatten. Det saknas en beskrivning av vattenförekomster inom kommunen. Planen saknar avvägningar mellan vattenförekomster och exploateringar.

Länsstyrelsen kan därför inte lämna besked för MKN vatten som ger kommunen planeringssäkerhet.⁶

Landsbygdsutveckling i strandnära läge

Översiktsplanen saknar en tydlig beskrivning av vilka kriterier som använts för att ta fram de fokusområden man skriver om i planen.⁷

Av de utpekade områdena finns några som länsstyrelsen bedömer att inte är lämpliga som LIS områden dessa är:

Orsa camping: Fritidsbebyggelse är inte lämplig på udden, området är lämpligt endast för camping, området behöver vara öppet för allmänheten.⁸

Bjus, Hornberga: Området innehåller höga naturvärden och därför olämpligt som LIS område⁹

Jäsen (2b) Är ett nytt område som inte funnits med i samrådshandlingen och utpekandet av LIS verkar omfatta mycket stora delar av strandområdet vid sjön, området kan med fördel tillföras breda släpp ner till vattnet¹⁰

Svartjärn (2d) Är även det ett område som tillkommit efter samrådet av översiktsplanen, avgränsningen saknas i kartan. Hela sjön kan inte pekas ut som LIS område.¹¹

Länsstyrelsen kan inte lämna besked för dessa områden som ger kommunen planeringstrygghet.

Hälsa och säkerhet

Översvämning

I Översiktsplanen beskriver på ett bra sätt att en riskanalys med bedömning alltid ska göras vid planläggning under högsta beräknade flödet. Riktlinjen att de flesta verksamheter kan lokaliseras till områden som är belägna ovan 100-års flödet men som ligger under högsta beräknade flödet skiljer sig från länsstyrelsens riktlinjer. Bedömningen av platsens lämplighet utifrån aktuell planerad markanvändning bör alltid ligga till grund för att avgöra om verksamheter kan placeras under högsta beräknade flödet.

Kommunen behöver vara restriktiv med att tillåta nybebyggelse av bostäder och samhällsviktig verksamhet i översvämningss känsliga områden.

Länsstyrelsen kan därför inte lämna besked för dessa områden som ger kommunen planeringstrygghet.¹²

VA, dagvatten

Kommunens VA plan finns inte med som bilaga till översiktsplanen vilket medför att de VA strategiska frågorna behöver belysas ytterligare i översiktsplanen.

Redovisningen är knapphändig och Länsstyrelsen kan därför inte lämna besked som ger kommunen planeringstrygghet.¹³

Enhetschef Fredrik Sandberg har beslutat i detta ärende efter föredragning av planarkitekt Eva Stigeberg. Företrädare för enheterna för samhällsskydd, kulturmiljö, naturskydd, landsbygd, mark- och företagsutveckling, miljöprövning och vattenverksamhet, vatten, miljötillsyn och efterbehandling samt rättsenheten har deltagit i ärendets slutliga handläggning.

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Stadsbyggnadsförvaltningens svar till länsstyrelsen Dalarna återfinns i form av fotnoter till texten ovan.

1. Det anmärks att länsstyrelsen inte har godtagit översiktsplanen i detta hänseende på sida 141. En karta som visar de utökade riksintressena för totalförsvaret läggs in på sida 133, och förnyad information läggs in på sida 141. Kommunen fick information om Försvarsmaktens utökade riksintresseområden sent i översiktsplaneprocessen, efter samrådet. Den har arbetats in i planen efter förutsättningarna.
2. Det anmärks att länsstyrelsen inte har godtagit översiktsplanen i detta hänseende på sida 133. Kommunen avser att även fortsatt behandla vindbruk genom tematiskt tillägg till översiktsplan i form av Vindbruksplan.
3. Det anmärks att länsstyrelsen inte har godtagit översiktsplanen i detta hänseende på sida 141.
4. För att förtydliga att exploatering med LIS som skäl bedöms kunna utföras enligt de bestämmelser som finns i textbeskrivningen för LIS-områdena 4A och 4B utan att riksintressets värden påverkas negativt så förs en text om detta in på sida 63. Riksintresset för kulturmiljös värden på denna plats utgörs av att området finns inom/intill skogsbygd med fornlämningsmiljöer från stenålder till järnålder i fångstmark, samt medeltida uppodlingsområde, se RAÄ:s beskrivning av riksintresseområdet w79. Dessa riksintressevärden bedöms tillgodoses genom bestämmelserna för LIS-område 4A och 4B.
5. Orsa kommun har fått ytterligare information från länsstyrelsen som hjälp för att kunna tolka länsstyrelsens yttrande. Länsstyrelsen förtydligade då att yttrandet under rubriken Fornlämningsbegreppet inom fåbodar endast är en information till kommunen om hur länsstyrelsen ser på frågan. En hänvisning till länsstyrelsens yttrande förs in på sida 75 Kulturmiljö och på sida 226 Fryksås.

Det kan ifrågasättas om länsstyrelsens yttrande och bedömning följer RAÄ:s rekommendationer vad gäller rekvisitet ”varaktigt övergiven” i skriften *Lista med lämningstyper och rekommenderad antikvarisk bedömning version 4.7*, sida 25; Fåbod

”Definition: Lämning efter utmarksbebyggelse till gård eller by avsedd för säsongsvis utnyttjande av sommarbete och ibland även för odling.

Kommentar: Lämningar efter en fåbod kan bestå av husgrunder inklusive en öppen yta (en fåbodvall), som i vissa fall har varit ett inbägnat område. Även övergivna åkrar, röjningsrösen och stenröjda ytor kan ingå eller ansluta till fåboden.

(Större ytor med fossil åkermark bör registreras under lämningstypen Fossil åker.) Jfr Bytomt/gårdstomt, Husgrund, historisk tid.

Antikvarisk bedömning

Rekommendation: Fornlämning

Kommentar: Lämning efter fäbod bedöms inte som fornlämning om fäboden kan antas ha tillkommit 1850 eller senare.

För att rekvisitet varaktigt övergiven ska anses vara uppfyllt bör inte några stående byggnader finnas kvar på fäboden. Fäboddar där husen står kvar men har övergått i annan användning (jakstugor, fritidshus m.m.) bör alltså inte bedömas som fornlämning oavsett tillkomsttid.”

6. Det anmärks att länsstyrelsen inte har godtagit översiktsplanen i detta hänseende på sida 13. Kommunen ska överväga att i kommande översiktsplanedokument införa en karta över samtliga vattenförekomster listade i VISS. För närvarande avser kommunen att behålla VA-planen som ett styrdokument fristående från översiktsplanen. VA-planen är fastställd av kommunfullmäktige.
7. En redogörelse för kriterierna finns på sida 55. Kriterierna utgår från Orsa kommuns vision och utvecklingsstrategier, se sida 6-8.
8. En anmärkning om att fritidshusbebyggelse inte är lämplig på udden och att området är lämpligt endast för camping samt ska vara öppet för allmänheten förs in på sida 57.
9. En kommentar om att länsstyrelsen inte godtar utpekade av LIS norr om Bjurstjärn om området visar sig innehålla höga naturvärden förs in på sida 59.
10. LIS-området revideras och tillförs släpp. En kommentar om att länsstyrelsen inte godtog hela LIS-området förs in på sida 59, samt information om att det reviderats efter länsstyrelsens yttrande.
11. LIS-området revideras och tillförs släpp. En kommentar om att länsstyrelsen inte godtog hela LIS-området förs in på sida 59, samt information om att det reviderats efter länsstyrelsens yttrande.
12. Orsa kommun har fått ytterligare information från länsstyrelsen som hjälp för att kunna tolka länsstyrelsens yttrande gällande översvämning. Länsstyrelsen påpekade då att i samband med detaljplanering ska det redovisas vilka åtgärder som ska vidtas och skäl för att eventuellt frånga länsstyrelsens riktlinjer. Eftersom detta inte kan utredas i en ÖP kan länsstyrelsen inte lämna planeringstrygghet innan detaljplaneskedet. Följande text infogas på sida 159: Länsstyrelsen i Dalarna kan inte lämna planeringstrygghet innan detaljplaneskedet vad gäller översvämning.
13. Det anmärks att länsstyrelsen inte har godtagit översiktsplanen i detta hänseende på sida 13. Se även svar 6, MKN Vatten.

Y. 2 Naturvårdsverket

Naturvårdsverket avstår att yttra sig i rubricerat ärende.

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Noteras.

Y. 3 Trafikverket

TRV 2019/6128

Utställning gällande översiktsplan Orsa kommun

Trafikverket instämmer i översiktsplanens övergripande inriktning angående trafik och transporter och dess betydelse för att stärka och utveckla kommunen i olika avseenden. Det är utmärkt att olika nivåer av skyddsavstånd till järnvägen och vägar

avsedda för transport av farligt gods mm beaktas. Ur ett tillgänglighetsperspektiv för både kort och långväga gods- och persontransporter är det särskilt viktigt att större transportvägar värnas.

Ökade transporter på järnväg medför högre buller och risk för vibrationer längs järnvägen.

Trafikverket är inte förvaltare av Inlandsbanan, men vill ändå kommentera att det är utmärkt att kommunen i sin planering uppmärksammar att ett skyddsavstånd till järnvägen är viktigt att upprätthålla, också ur drift- och underhållsperspektiv. För banor av riksintresse tillämpas en zonindelning som underlag för riskbedömning inom 150 meter från järnvägen. Generellt bör det inte finnas någon bebyggelse inom 30 meter från järnvägen. Detta utrymme krävs för exempelvis räddningsinsatser, om man i framtiden behöver göra kompletteringar med fysiska åtgärder för att minska risker (t ex vid ökad hastighet eller mängd farligt gods som transporteras på spåret). Erfarenheter har visat att det svårt att lösa problem med buller- och vibrationer inom 50 meter från järnvägen, men även bortom detta avstånd kan framförallt buller orsaka problem, med avseende på en god boendemiljö.

Några s.k LIS-områden finns utpekade längs Orsajön och då lyfts särskilt vikten av säkra passager över järnvägen fram. För att järnvägens attraktionskraft ska öka krävs bl.a högre hastigheter för bättre framkomlighet. Oskyddade- eller järnvägspassager med låg nivå på skyddsanordning medför att hastigheten på järnvägen kan behöva hållas nere eller i vissa fall sänkas. Det är därför en god idé att kommunen planerar för att samordna plankorsningar så att några kan stängas och anordna färre korsningar med högre säkerhet. Trafikverket vill också påpeka att det är väghållaren för den enskilda vägen som har ansvar för att det exempelvis finns ett vilplan i nivå med järnvägsanläggningen, för att på så sätt underlätta en lämpligare och lite säkrare passage över spåren. Ungefär samma sak som ovan gäller det större statliga vägnätet. Nya eller ändrade anslutningar som behövs för nya exploateringar kan kräva åtgärder på det statliga vägnätet för att behålla eller förbättra trafiksäkerhet och framkomlighet. Någon finansiering för sådana åtgärder finns i dagsläget inte. Kommunen lyfter fram ett antal vägar som behöver anpassas till turist- och tung trafik. Väg E45 har redan en finansiering i den nationella transportplanen och gc-åtgärder är genomförda för del av sträckan på väg 1000. Övriga länsvägar som nämns i planförslaget bör kommunen kommunicera med länsplaneupprättaren eftersom finansiering sker via länstransportplanen. Kommunen och Trafikverket, tillsammans med Region Dalarna, har forum där olika brister och behov tas upp och diskuteras. Den slutgiltiga prioriteringen av trafiksäkerhetshöjande åtgärder sker av politikerna i Region Dalarna.

Vänligen
Christina Hjorth
sambällsplanerare Dalarna
christina.hjorth@trafikverket.se
Direkt: 010 - 123 5849
Trafikverket
Box 417
801 05 Gävle
Telefon: 0771-921 921
www.trafikverket.se

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

<p>Orsa kommun använder Länsstyrelsen Dalarnas riskvägledning vid handläggning av detaljplaner. Kommunen tackar för övrig information.</p>
<p>Y. 4 Polismyndigheten Dalarna Översiktsplan för Orsa kommun-Orsa Polismyndigheten lämnar ärendet utan synpunkter. Johan Hed Kommunpolis Tel: 010-567 1777, 072-218 1440 johan.hed@polisen.se</p>
<p>Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer Noteras.</p>
<p>Y. 5 Försvarsmakten Yttrande över granskning Översiktsplan för Orsa kommun, Dalarnas län Försvarsmakten har följande synpunkter i rubricerat ärende. Sen samrådet för översiktsplanen i Orsa kommun genomfördes har Försvarsmaktens intressen i kommunen förändrats. Dels har det tillkommit ett lågflygningsområde i de västra delarna av kommunen och dels har området med särskilt behov av hinderfrihet kring väderradarn i Leksand blivit större och berör de södra delarna av kommunen. Dessa områden kan med fördel redovisas i text och karta i översiktsplanen. Mer information kring dessa områden finns i Försvarsmaktens riksintresse katalog som är utskickad till kommunen och länsstyrelsen och katalogen finns också att tillgå på Försvarsmaktens hemsida. I övrigt har försvarsmakten inga synpunkter på planen. Bramer, Camilla Chef FYSPLANSEKTION</p>
<p>Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer En karta som översiktligt visar lågflygningsområdet och området kring väderradarn i Leksand som innefattar hindersfrihet införs i planen, samt information om att dessa finns. Se även svaret på länsstyrelsens yttrande Y1, fotnot 1-3.</p>
<p>Y. 6 Svenska kraftnät Yttrande angående granskningshandling för Orsa kommuns översiktsplan Kommunens diarienummer: OK BN 2015/00005 Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och har följande synpunkter: Nuläge och framtida planer Orsa kommun berörs av två av Svenska kraftnät 400 kV-ledningar. Den ena ledningen korsar kommunens nordvästra del och den andra är förlagd på gränsen mellan Rättvik och Orsa kommun. Svenska kraftnät planerar att genomföra en stor del förstärkningar och ledningsförnyelser av transmissionsnätet i området mellan elprisområde 2 och 3 för. Ett område som sträcker sig ungefär från Sollefteå i norr till Hallsberg i söder. Programmet,</p>

som kallas NordSyd, syftar till ett mer flexibelt och robust transmissionsnät som är förberett för förändringar i det svenska elsystemet och samtidigt kan möta behoven av ökad överföring från norr till söder. De båda transmissionsledningarna som korsar Orsa kommun ingår i NordSyd men de planerade förändringarna kopplade till dessa anläggningar kommer inte vara aktuella inom den närmaste 10-års- perioden. På vår webbplats finns mer information om NordSyd: <https://www.svk.se/natutveckling/stamnatsproiekt/nordsyd/>

Allmän information

Svenska kraftnät är transmissionsnätsägare i Sverige. Transmissionsnätet är den del av kraftledningsnätet som transporterar el från de större produktionskällorna till regionala och lokala distributionsnät som för elen vidare till elanvändarna. Transmissionsnätets ledningar har en spänning på 220 eller 400kV. Svenska kraftnät ska arbeta för att säkerställa att Sverige har en god effekttillgång och för att risken för effektbrist kan minskas. Svenska kraftnät är dessutom elberedskapsmyndighet och dammsäkerhetsmyndighet.

I och med en ändring ellagen (1997:857) har den tidigare termen stamnät ersatts av transmissionsnät.

Hänsyn invid tranmissionsnätsanläggningar

Samråd ska hållas med Svenska kraftnät när åtgärder planeras inom 250 meter från transmissionsnätsledningar och stationer. Mer information om hur samråd med Svenska kraftnät går till finns på vår webbplats:

<http://www.svk.se/aktorsportalen/samhällsplanering>

Svenska kraftnät har ledningsrätt för kraftledningarna i kommunen, vilka är av betydelse för rikets elförsörjning. Ledningsrätten innebär att åtgärd/verksamhet som på något sätt inskränker Svenska kraftnäts verksamhet, inte får vidtas på fastighet som belastas av ledningsrätt.

Alla kraftledningar som drivs och förvaltas av Svenska kraftnät har underjordiska installationer. Vid alla typer av markarbete inom en kraftledningsgata ska Svenska kraftnät rådfrågas om direktiv innan markarbete påbörjas.

Ur ett elsäkerhetsperspektiv regleras avståndet mellan kraftledningar och olika verksamheter i Elsäkerhetsverkets föreskrifter ELSÄK-FS 2008:1. Föreskrifterna reglerar bland annat byggnation och vissa typer av verksamheter på upp till 100 meters avstånd från kraftledningar. Exempel på detta är verksamhet med brandfarliga och explosiva varor, utplag, parkeringsplatser, busshållplatser med mera. Föreskrifterna återfinns på Elsäkerhetsverkets webbplats: <http://www.elsakerhetsverket.se>

Svenska kraftnät önskar att Orsa kommun tar motsvarande hänsyn vid planering av ny bebyggelse invid befintliga transmissionsnätsledningar som Svenska kraftnät gör vid byggnation av nya ledningar. För att säkerställa att Svenska kraftnäts magnetfältspolicy uppfylls ska ny bebyggelse av bostäder, skolor och förskolor placeras minst 80 meter från en 220 kV-ledning respektive 130 meter från en 400 kV-ledning. Vi vill förtydliga att de schablonavstånd vi angett på 80 respektive 130 meter gäller för de områden där det passerar endast en ledning.

Dessa schablonavstånd är baserade på maximerat årsmedelströmvärde och är att anse som en rekommendation till beslutande myndighet. För avstånd utifrån en eller flera parallellgående ledningars faktiska årsmedelströmvärde krävs en magnetfältberäkning. Svenska kraftnät utför beräkningar för sina egna ledningar utifrån Svenska kraftnäts magnetfältspolicy, det vill säga 0,4 mikrotela.

Om en verksamhet eller aktivitet planeras som kan medföra förändring av transmissionsnätsanläggning behöver kontakt med Svenska kraftnät tas i ett så tidigt skede som möjligt. En anpassning av en transmissionsnätsanläggning bekostas av den som

efterfrågar denna, om inte annat följer av lag. På vår webbplats finns en ett dokument som beskriver processen, Vägledning stamnätspåverkande åtgärder, och ett digitalt formulär för ansökan om anpassning av transmissionsnäts- anläggning, <https://www.svk.se/aktorsportalen/samhallsplanering/ansok-om-anpassning-av-stamnatsanlaggning/>

Hänsyn vid planering som påverkar elnätetsstruktur

Etablering av storskalig elintensiv verksamhet ställer krav på elnätetsstrukturen i regionen. Det elnät som behövs för att tillgodose behovet av el tas ofta för givet. I många områden i Sverige utnyttjas transmissionsnätet redan idag fullt ut stora delar av året. Därför kan det behövas investeringar för att möjliggöra ytterligare uttag av el från transmissionsnätet. Ledtiderna för att få till stånd nya kraftledningar är cirka 10 år, beroende på bland annat tillståndsprocesser kan det ta upp till 15 år innan en ny transmissionsnätsledning är i drift. Detta behöver beaktas i samhällsplaneringen i allmänhet och vid planering av särskilt elintensiv verksamhet i synnerhet. Det är därför viktigt att tidig kontakt tas med Svenska kraftnät.

Svenska kraftnät vill påminna om att byggnationer i närheten av transformatorstationer och ledningsstråk kan medföra svårigheter vid framtida förändringar i transmissionsnätet vilket kan få konsekvenser för kommunens och regionens elförsörjning.

Ärendespecifik information och slutsats

Elektromagnetiska fält

Svenska kraftnät ser det som positivt att översiktsplanens beskrivning, resonemang och ställningstagande av och kring elektromagnetiska fält till stor del överensstämmer med Svenska kraftnäts magnetfältpolicy. Svenska kraftnät vill dock förtydliga att magnetfältpolicy är framtagen utifrån vad ansvariga myndigheter rekommenderar, myndigheter som följer forskningen och utvecklingen när det gäller elektriska och magnetiska fält. De nuvarande skrivningarna i översiktsplanen kan tvärtom tolkas som att det ligger i Svenska kraftnäts myndighetsuppdrag att rekommendera lämpliga förhållningssätt kring magnetfältsnivåer. Svenska kraftnäts uppdrag i egenskap av transmissionsnätsoperatör är att underhålla och utveckla transmissionsnätet för el. Magnetfältpolicyn är ett sätt att kunna göra det och samtidigt förhålla sig till ansvariga myndigheters rekommendationer vid såväl nybyggnation som förvaltning. Det är positivt att översiktsplanen innehåller hänvisningar till Svenska kraftnäts webbplats för vidare läsning men det bör i sammanhanget framgå vad Svenska kraftnäts uppdrag och ansvarsområde är.

Svenska kraftnät uppfattar vidare att formuleringen för översiktsplanens riktlinjer för elektromagnetiska fält på sidan 156, Man ska inte behöva bo eller vistas nära kraftledningar, är något missvisande sett till hur Svenska kraftnät tolkar innebörden av riktlinjen. Nära är i sammanhanget ett alltför diffust begrepp och det är inte närheten till kraftledningar i sig som är upphovet till förhållningssätt kring elektromagnetiska fält. De elektromagnetiska fälten beror på en rad olika parametrar, exempelvis ledningsspännets höjd ovan marken, faslinornas inbördes placering och inte minst kraftledningens strömlast. Avståndet till att ett magnetfältsbidrag på 0,4 mikrotesla kan erhållas kan därför variera kraftigt.

Civildförsvaret

Det är positivt att översiktsplanen belyser totalförsvarets civila del. Svenska kraftnät vill i det sammanhanget påminna om att elförsörjningen är ett prioriterat område för totalförsvaret, vilket medför att såväl transmissionsnät som region- och lokalnät utgör essentiella delar av totalförsvaret. Svenska kraftnäts beredskapsarbete riktar sig till att bidra till Försvarsmaktens förmåga, men även till att säkerställa elförsörjningen i det

civila samhället. Som elberedskapsmyndighet verkar Svenska kraftnät för att hela den svenska elförsörjningen har beredskap för händelser som krig, terrorhandlingar och jordbävningar.

Vi vill också informera om att förändringar av elnätstrukturen i regionen kan vara anmälningspliktigt enligt elberedskapslagen. Svenska kraftnäts elberedskapsföreskrift (SvKFS 2013:2) anger såväl vilka anläggningar som vilka typer av förändringar som omfattas av anmälningskyldigheten. Den planerade förändringen ska i ett så tidigt skede som möjligt anmälas till Svenska kraftnät för att Svenska kraftnät i egenskap av elberedskapsmyndighet ska kunna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa en robust elförsörjning i Sverige. Föreskriften och blankett för anmälan om förändring i elförsörjningen finns att hämta på Svenska kraftnäts webbplats, <https://www.svk.se/aktorsportalen/elberedskap/anmala-forandringstorning/> Här finns även ett förtydligande dokument, Frågor och svar om Elberedskapsföreskriften.

Ytterligare information om lagar, föreskrifter, förordningar och vägledning kopplade till för elberedskapsverksamheten återfinns på vår webbplats, <https://www.svk.se/aktorsportalen/elberedskap/regelverk/>

Synliggörande av transmissionsnätledning

Svenska kraftnät önskar avslutningsvis att de båda transmissionsnätledningarna synliggörs och beskrivs i översiktsplanen. Transmissionsnätet för el går att hämta via Geodataportalen, www.geodata.se. som WMS eller som en shape-fil. Informationen innehåller den geografiska positionen för Svenska kraftnäts ledningar, stolpar, stationer och stationsområden. Utöver den geografiska positionen finns uppgifter om förläggningssätt (luftledning, kabel etc.) och spänningsnivå för våra ledningar. Vid produktion av kartor där Svenska kraftnäts geografiska anläggningsinformation används ska följande copyrighttext framgå: "© Affärsverket svenska kraftnät".

Så länge våra rekommendationer beaktas har Svenska kraftnät inga invändningar mot aktuell översiktsplan.

Ytterligare information rörande samhällsplanering i närheten av våra anläggningar återfinns i skrifterna Elnät i fysisk planering och Vägledning för verksamhet vid markförlagd kabel i stamnätet. För övergripande information rörande Svenska kraftnäts framtida planer för transmissionsnätet för el hänvisar vi till Systemutvecklingsplan 2018-2027. Dessa dokument finns publicerade på vår webbplats, www.svk.se.

Detta yttrande har beslutats av tillförordnad enhetschef Annika Ström efter föredragning av samhällsplanerare Mats Borrie. Vid ärendets handläggning har även Dan Tideman deltagit.

Med vänliga hälsningar
Annika Ström Mats Borrie

Information angående samråd och remisser till Svenska kraftnät
Svenska kraftnät önskar att ni vid remittering av kommande ärenden sänder fullständigt material till oss. Vi ser gärna att relevant lägesbunden data i form av shape- eller dwg-filer skickas till oss med information om vilket koordinatsystem de är skapade i. Exempel på detta kan vara detaljplanegränser och utredningskorridorer. Samråd skickas till: registrator@svk.se alternativt till: Svenska kraftnät, Box 1200 172 24 Sundbyberg

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Svenska kraftnäts roll förtydligas i texten på sida 154.

Formuleringen i riktlinjen på sida 156 ” Man ska inte behöva bo eller vistas nära kraftledningar” är generellt formulerad eftersom ordet ”nära” som Svenska kraftnät påpekar inte är ett precist begrepp. Detta beror på att det finns många faktorer som påverkar de elektromagnetiska fälten, och detta behöver utredas i samband med att respektive ärende hanteras i bygglov eller detaljplan.
De båda transmissionsnätsledningarna finns med i översiktsplanens bakgrundskartor från lantmäteriet. En karta som visar dem markerade i rött införs på sida 154.
Kommunen tackar för övrig information, och samråd kommer att ske enligt Svenska kraftnäts önskemål.

Y. 7 Lantmäteriet

Översiktsplan i Orsa kommun

Ert ärende: OK BN 2015/00005

Lantmäteriets synpunkter

Lantmäteriet har enligt 3 kap. 9-10 §§ PBL ingen fristående roll i samrådsförfarandet när översiktsplaner tas fram. Lantmäteriet ska vid förfrågan lämna sina synpunkter till länsstyrelsen och har därför inte några synpunkter att lämna till kommunen i detta ärende.

För Lantmäteriet

Kristina Lindqvist

förrättningslantmätare

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Noteras.

Y. 8 SMHI

Yttrande över Översiktsplan Orsa kommun

SMHI har tagit del av nrbricerade handlingar och har inga synpunkter i ärendet utöver tidigare lämnade till länsstyrelsen (bifogas).

Avdelningschef Bodil Aarhus Andrae har beslutat i detta ärende som beretts av Anna Eklund och Lennart Wern.

För SMHI,

Bodil Aarhus Andrae

Chef Avdelning Samhälle och säkerhet

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Noteras.

Yttranden kommunala verksamheter och förvaltningar i Orsa kommun

Y. 9 Miljönämnden Mora Orsa

Yttrande över förslag till översiktsplan för Orsa kommun, byggnadsnämndens dnr OK BN 2015/00005

Beslut

Miljönämnden beslutar att lämna följande synpunkter:

1. På sidan 46 bör textavsnittet om återställande av Ore älv förtydligas så att det får följande lydelse: Återställande av Ore älv och fria fiskvandringar så att fisken kan passera både upp- och nedströms kring kraftverk är viktigt för fisket och fiskevårdsområdet.
2. Området med förslag till utökat strandskydd på sidan 49 omfattas redan av utökat strandskydd. Länsstyrelsen beslutade 2014 att området fortsatt ska omfattas av utökat strandskydd.
3. LIS-område 3B på sidan 61 bör tas bort då Ämävallen vid inventering visat sig ha höga naturvärden. Det finns redan idag fyra bebyggda tomter utanför strandskyddat område vilka kan kompletteras med ytterligare tomter utan att det behöver ske inom strandskyddat område.
4. De borttagna grönområdena i Fryksås bör återinrättas. Det finns idag endast ett fåtal större sammanhängande områden av öppna marker/jordbruksmark kvar. Inom dessa grönområden finns dessutom odlingsrösen som kan vara biotopskyddade. Inom ett biotopskyddsområde får man inte bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön, t.ex. placera byggnaden på röset eller i direkt anslutning så att byggnaden exempelvis skuggar röset.
5. Bebyggelsens utbredning i Fryksås bör sammanfalla med verksamhetsområdet för vatten och avlopp. Detta för att i samband med nybyggnation undvika ev. oklarheter avseende hur VA-frågan ska lösas.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadsförvaltningen har upprättat ett förslag till fördjupad översiktsplan för Orsa kommun. Genom att i översiktsplanen visa hur Orsa kommun vill utvecklas de kommande åren och genom att möjliggöra för fler boenden i attraktiva lägen vill Orsa kommun vända det nedåtgående befolkningsantalet till en långsam men stadig ökning.

Syftet med planen är att redovisa hur kommunen vill att tätorten ska utvecklas, exempelvis var det kan och bör byggas, var det behövs nya vägar och cykelbanor och vilka områden som ska sparas för rekreation. I planen beskrivs exempelvis också vilken hänsyn som behöver tas till bland annat kulturhistoriska kvaliteter, naturvärden och vilka risker för bullerstörningar och översvämningar som föreligger.

Motivering

Miljönämnden bedömer att upprättat förslag till översiktsplan för Orsa kommun är förenlig med 3, 4 och 5 kap. miljöbalken.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, Michael Horn 2019-03-06

Yttrande över förslag till översiktsplan Dnr 2017-000947-B01

Utdrag ur förslag till översiktsplan Orsa

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

1. På sidan 46 förtydligas textavsnittet om Ore älv.

2. Rubriken på sida 49 ändras till bara ”Utökat strandskydd” istället för ”Föreslaget utökat strandskydd”.

3. Eftersom LIS sid 61 3B Mellersta Ämåsjön (namnet Ämävallen är felaktigt placerat i lantmäteriets karta) har vid översiktlig inventering visat sig eventuellt

rymma naturvärden så ska noggrannare naturvärdesinventering utföras innan exploatering kan medges.

4. De grönområden som togs bort efter samrådet ska enligt kommunstyrelsens beslut inte återinföras.

5. Bebyggelsens utbredning i Fryksås sammanfaller nu med verksamhetsområdet för vatten och avlopp. Kartan på sida 130 har uppdaterats.

Y. 10 **NODAVA AB**

Yttrande avseende granskning av förslag till översiktsplan för Orsa kommun Orsa Vatten och Avfall AB (OVA) har mottagit handlingar för rubricerat ärende för granskning. På uppdrag av OVA lämnar Nodava AB följande synpunkter.

Generell synpunkt gällande avfallsfrågor

Nodava skulle ha sett det som mycket positivt om avfallsfrågorna hade integrerats på ett mer utvecklande sätt, då det är en mycket viktig och grundläggande samhällsservice såväl för permanentboende som besöksnäring.

Redaktionella ändringar och förtydliganden gällande VA

Sidan 52: LANDSBYGDSTUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGEN (LIS)

Förslag till tillägg i texten:

"Vid ett sammanhängande LIS-område som kan omfatta mer än sex tomter, bör nyttjandet av LIS-argumentet vara förknippat med detaljplaneläggning och detaljplaneläggningen bli villkorad med funktionella VA-lösningar. Genomförande av detaljplanerna bör regleras med hjälp av exploateringsavtal mellan kommunen och exploatören.

I samband med utveckling av LIS-områden kommer Orsa Vatten och Avfall att tillämpa VA-policyn där det bl a står att utbyggnad av allmän VA-försörjning prioriteras med beaktande av att det är ekonomiskt rimligt för VA-huvudmannen."

Sidan 127: VATTENSKYDDSSOMRÅDEN

Ta bort texten "vilket innebär att vattenskyddsområdet för Fryksås är överflödigt."

Bild på sidan 130: KARTA MED VERKSAMHETSOMRÅDEN

Kartan är inaktuell. Den bör uppdateras och visa verksamhetsområde för dagvatten, spillvatten och dricksvatten.

"Vid ett sammanhängande exploateringsområde som kan omfatta mer än sex tomter bör exploateringen vara förknippad med detaljplaneläggning och detaljplaneläggningen bli villkorad med funktionella VA-lösningar.

Genomförande av detaljplanerna bör regleras med hjälp av exploateringsavtal mellan kommunen och exploatören.

I samband med utveckling av områden kommer Orsa Vatten och Avfall att tillämpa VA-policyn där det bl a står att utbyggnad av allmän VAFörsörjning prioriteras med beaktande av att det är ekonomiskt rimligt för VA-huvudmannen."

Sidan 188-189: 01 ORSA CAMPING

I texten med riktlinjer bör läggas till:

"Beakta också att i anslutning till de kommunala avloppsreningsverken ska inte bostäder och verksamheter tillkomma som kan hindra reningsanläggningarnas

fortsatta drift och verksamhet. Lämpligt avstånd till avloppsreningsverk bör dock prövas från fall till fall, då utformning av avloppsreningsverk kan påverka hur pass mycket omgivningspåverkan som uppstår."

Redaktionella ändringar och förtydliganden gällande avfall Sidan 69-70:

RIKTLINJER FÖR BEBYGGELSE

Dåligt placerade avloppsanläggningar kan äventyra framkomligheten för tunga fordon vid tömning av avloppsbrunnar och åsamka både en dålig arbetsmiljö och dålig trafiksäkerhetsmiljö. Texterna bör kompletteras på det viset att de tydligt även uppmärksammar behovet av nödig hänsyn till åtkomst till avloppsanläggning.

Sidan 131: RUBRIK AVFALL

Hela textstycket bör bytas ut till förslaget nedan då det nuvarande innehåller felaktigheter bla gällande avfallsplan.

"NODAVA AB har ansvar för hanteringen av hushållsavfall i kommunen.

Orsa kommuns avfallsplan fastställdes 2018-05-28 och är gemensam med Mora och Älvdalen. Den gäller under perioden 2018-2022.

Avfallsplanen fastställer de mål som kommunen vill uppnå inom avfallsområdet och vilka åtgärder som man avser att vidta för att nå målen.

Den övervägande delen av mål och åtgärder i avfallsplanen är framtagen i ett regionalt samverkansarbete mellan dalarnas kommuner och länsstyrelsen, där målen utgör regionala miljömål för sektorsområde avfall.

Föreskrifter om avfallshantering utgör de kommunala bestämmelserna om hur avfall ska hanteras. I föreskrifterna regleras ansvar, rättigheter och skyldigheter gällande avfallshantering. Föreskrifterna finns tillgängliga hos Nodava och kommunen, och kan läsas på www.nodava.se eller www.orsa.se."

Sidan 131: INFORMATIONSRUTA

Sista textstycket tas med fördel bort eftersom det numera är missvisande.

Sidan 132: RIKTLINJER FÖR AVFALL

Hela textstycket bör bytas ut då det nuvarande innehåller felaktigheter bla i stycke två, samt att lagstiftningen ändrats, vilket numera innebär att det inom en snar framtid kommer att vara fastighetsnära insamling av förpackningsmaterial som är det rådande insamlingsystemet, vilket kommer att ställa krav avseende markanvändningen. Förslag till text lämnas nedan:

"Det långsiktiga arbetet med avfall ska sträva mot att framhäva avfall som en viktig resurs. I detta ingår en strävan mot att minimera avfallsmängderna och avfallets farlighet, och att öka återbrukets och materialåtervinningens betydelse i samhället.

Avfallsfrågorna ska belysas och beaktas då beröringspunkter finns till andra samhällsområden, med ledstjärnor som enkelhet o god service, positivt budskap, hållbar utveckling och helhetssyn.

Vid detaljplanläggning, fastighetsbildning och byggnation ska avfallsfrågorna beaktas. Bebyggelseutformningen ska erbjuda plats för källsortering och fastighetsnära insamling av såväl hushållsavfall som förpackningar och returpapper. Det kan gälla erforderliga markområden för alltifrån kvartersnära ytor till ytor för återvinningsstationer, centrala uppsamlingsstationer och kombinationer därav. Det kan också gälla enskilda fastigheters möjligheter att tillhandahålla ytor för fler behållare för källsortering.

I planeringen för bebyggelseutveckling ska hänsyn även tas till samhällets befintliga och framtida behov av återvinningscentraler, andra typer av insamlingspunkter för grovavfall eller ambulerande

grovavfallsinsamling samt insamlingspunkter och/eller försäljningsställen rörande återbruksverksamhet. Hänsyn ska även tas till vägarnas utformning för avfallstransporter.

Platser för avfallsinsamling ska så långt möjligt placeras där man naturligt passerar och så att de är lättillgängliga. De ska ha en tilltalande och strukturerad utformning. Offentlig miljö såsom t.ex. parker ska kunna erbjuda plats för käl/sortering, i enlighet med nationella riktlinjer i frågan."

Sidan 237: **NATIONELLA MILJÖMÅL OCH MILJÖKVALITETSNORMER**

Översiktsplanen saknar helt en synlig och genomarbetad koppling till länets regionala miljömål avseende avfall bortsett från skrivningen att den finns. Om man låter tankearbetet genomsyras av de regionala miljömålen intentioner vid författandet av texterna, så kommer utvecklingsidéer som rör markdisponeringen att falla ut som naturligt resultat. Se tidigare yttrande kring frågor som t.ex. ökat kommunalt engagemang avseende återbruksverksamhet, systemuppbyggnad avfallsservice för boende och besöksnäring, kommunal ambition kring förenade områden m.m.

Granskningshandlingarna tillstyrks med ovanstående erinringar.

Marilou Hamilton Levin

Nodava AB

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

52: Bebyggelse som tillkommer med LIS som skäl till strandskyddsdispens ska fortfarande följa övriga riktlinjer i översiktsplanen och vara förenlig med bestämmelserna i PBL och MB. Enligt gällande lagstiftning infaller detaljplanekravet om det finns behov av samordning, vilket det enligt vår tolkning gör om inte VA-frågan är löst innan en utbyggnad med 6 tomter, PBL 4 kap. 2 §.

127: Texten tas bort.

130: Kartan uppdateras.

188-189: En hänvisning till riktlinjer för reningsanläggningarna på sida 128 införs på sida 189.

69-70: Riktlinjerna under rubriken behandlar i huvudsak de arkitektoniska aspekterna av bebyggelseutveckling i en översiktlig skala. En riktlinje om utformning av åtkomst med slamtömningsfordon kan i framtiden arbetas in i översiktsplanedokument.

Detta ska dock oavsett ÖP beaktas, PBL 2 kap. 5§.

131: Texten om kortversion av avfallsplanen tas bort. Texten under rubriken "Avfall" uppdateras.

132: Riktlinjerna uppdateras så att de följer gällande lagar och vokabulär.

237: Det är möjligt för kommunen att uttala färdriktningar och vilja som går utöver PBL och MB i översiktsplan, men den är främst ett instrument vid lovgivning och detaljplanläggning. Resursutnyttjande av avfall kan underlättas i bygglov och detaljplaner, men det finns också många saker som inte kan styras på detta sätt. I kommande översiktsplanedokument fortsätter arbetet att på bästa sätt ta upp avfallsfrågorna så att handläggning av bygglov och detaljplaner underlättas och kvaliteten förbättras.

Yttranden från grannkommuner

Y. 11 Rättviks kommun

Rättviks och Orsa kommuner har bygder, sjöar och områden längs kommungränsen som hänger ihop på olika sätt. Våra kommuner har ett gemensamt intresse och ansvar för den nordöstra halvan av Siljansringen.

Vi delar ansatsen i planen att ta vara på respektive ort och kommundels förutsättningar. Kommunernas olika landsbygdsdelar har stora likheter, men också utmaningar. För Rättviks kommuns norra del är ett bra samspel med Orsa och Skattungbyn viktigt och att exempelvis länsväg 296 håller en bra standard. Våra kommuner verkar ha en likartad syn på LIS-områden, framförallt kring Skattung som delas mellan kommunerna.

Vi vill därför betona våra kommuners nära koppling till varandra och att vi gärna ser en ännu tydligare kommungränsöverskridande planering.

Vi vill också berömma att Orsa kommun har haft kraft att lyfta in gestaltungsfrågor, arkitektoniska kvalitéer och andra visuella frågor som en del av planen. Här har vi i Rättviks kommun bra inspiration och en förebild.

I övrigt tackar vi Orsa kommun för inbjudan att yttra oss, konstaterar att det är en plan med bra ansatser och att det utöver ovanstående inte finns något i förslaget som föranleder ytterligare kommentarer eller synpunkter från Rättviks kommun.

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Orsa kommun tackar för yttrandet ser att frågan om samarbete kring bland annat vindbruksplaner troligen blir aktuell inom en snar framtid.

Yttranden från företag, föreningar organisationer o. dyl.

Y. 12 Orsa, Älvdalen, Särna-Idre Besparingsskogar

Synpunkter angående förslag till ny översiktsplan.

Kommunen har på sidan 133 i planförslaget under rubriken Vindbruk konstaterat: att den vindbruksplan som togs fram 2011 fortfarande är aktuell och att vindbruksplanen kommer att fortsätta gälla när den nya översiktsplanen vinner laga kraft. Vi har inget att erinra mot det men ser ett behov av att kommunen i den nya översiktsplanen öppnar upp för att det ska vara möjligt med vindkraftsetablering även i områden som inte direkt utpekats i Orsa kommuns vindkraftsplan.

Flera av de områden som har pekats ut av Energimyndigheten som riksintresse för vindbruk ligger på mark som ägs av Orsa Besparingsskog. Det har länge funnits planer på ytterligare vindkraftsetablering i de norra delarna av Orsa.

Förutsättningarna för vindkraftsetablering har dock inte funnits på grund av elnätets begränsade kapacitet. Under en snar framtid kommer denna begränsning att försvinna då Svenska Kraftnät och Ellevio AB har planer på att förstärka elnätet i området, just för att det skall bli enklare att etablera vindkraft- och alternativt andra källor av förnybar energi. Idag finns ett stort intresse från vindkraftsbolag att undersöka förutsättningarna för och att jobba för att bygga vindkraft i området.

Vindbruksetablering innebär en möjlighet till stora ekonomiska inkomster i form av arrendeavgifter, bygdepeng och skapade arbetstillfällen. Inkomster som kan komma enskilda markägare såväl som Orsa kommun tillgodo.

Förslagsvis tas texten; av de fem områden som i Vindkraftsplanen pekas ut som lämpliga för vindbruk har hittills ett område tagits i anspråk. I dagsläget finns inga långt gångna planer på ytterligare vindbruksetablering, bort.

Förslagsvis bör text läggas till i slutet av stycket om vindbruk som öppnar upp för möjligheten att de områden som Energimyndigheten pekat ut som riksintresse för vindbruk ska kunna bli föremål för vindkraftsutbyggnad om det bedöms lämpligt i det enskilda fallet.

Med vänliga hälsningar Sara Kjellson

Fastighetsansvarig

Orsa, Älvdalen, Särna-Idre Besparingssskogar

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Orsa kommun kommer fortsatt att ha ett separat översiktsplanedokument i form av en vindbruksplan, och det är i denna kommunen kommer att planera och visa viljeyttringar kring vindkraft. I förslaget till ny kommuntäckande översiktsplan redovisas viss information om Orsas vindbruksplan och om riksintressen för vindbruk och försvarets riksintresseområden med hindersfrihet. Försvarets riksintresseområden har förändrats under översiktsplanarbetets gång och kan numera påverka vindbruket, se sida 133.

Y. 13 Hornberga bystugeförening

Svar på förslag till Orsa kommuns översiktsplan 2019

Vi i Hornberga Bystugeförening har tagit del av Orsa kommuns förslag till översiktsplan 2019 och vi vill lämna följande synpunkter gällande Hornberga.

2013 tog vi fram en omfattande byutvecklingsplan, där vi inriktade oss i huvudsak på tre områden: fiber, mark och trafik.

1. Fiber. Med stora ideella insatser har vi byggt ett fungerande fibernät tillsammans med vår grannby Bjus. Som bonus kunde vi delvis göra en samförläggning med Fortum och har därmed fått en stabil strömförsörjning till våra byar med kablar i backen.

2. Mark. Med gemensamma krafter har vi utfört omfattande röjningsarbeten med sly och småträäd. Flera markägare i byn har hakat på den professionella hjälp med avverkning och flisning vi låtit göra. Vi har även lockat lantbrukare från Orsa att ha djur på sommarbete. Sammantaget har allt detta medfört ett mer öppet landskap med synliga odlingsrösen, och med djurens förtjänst ett naturligt kulturlandskap. Vi har fått bättre kontakt mellan husen och bättre bykänsla.

3. Trafik. Trafiken genom byn är fortfarande ett mycket stort problem för oss. Det är få trafikanter som respekterar den numera sänkta hastigheten till 40 km/h. Särskilt problematiskt är det vid skidtävlingar i Norrbacken, men även övrig trafik genom byn går alldeles för fort. Vi är många som rör oss på vägarna i Hornberga; vuxna med barnvagnar, små barn och hundar, cyklister m m. Dessutom kommer det sannolikt att bli någon form av vandrarhems-verksamhet i byn, vilket ger ännu fler promenerande besökare på vägen runt byn. Det känns mycket otryggt. Här behövs det ytterligare åtgärder som vi måste få hjälp med.

Det är glädjande att läsa i översiktsplanen att Orsa kommun har uppmärksammat våra ansträngningar för byn. Och det är väldigt glädjande att ormgranarna – vår sevärighet i byn – äntligen får den uppmärksamhet de förtjänar.

Som det ser ut idag är det flest fritidsboende i byn (mer än dubbelt så många som fastboende), vilket inte syns i kommunens översiktsplan. Det är även flera hushåll förutom bystugan som har uthyrningsverksamhet.

Vår ambition är att Hornberga ska vara en trivsamt by där man kan leva och bo. Vi vill värna om det gamla i fåbodlandskapet, men måste se till att det även är möjligt med nya hus och bofasta familjer. Det finns plats för fler, och intresserade får inte skrämmas bort av alltför snäva byggnadsregler.

Med fibernätet kan man bo och arbeta i Hornberga, precis som man gör i en stad. Lyckas vi sen hålla landskapet öppet och få lugnare genomfartstrafik, så har vi uppnått mycket av våra mål. Hornberga blir en levande by norr om Orsa där Finnmarken tar vid.

Alltså! Vi vill med denna inlaga påpeka att vi periodvis är betydligt fler som bor i byn än de ca 30 mantalsskrivna. Och vi vill bli fler! Vi måste ha en säker väg!

HORNBERGA BYSTUGE FÖRENING
gm [REDACTED]
ordförande

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Den byutvecklingsplan som Hornberga bystugeförening har framställt har varit en bra informationskälla i översiktsplanarbetet.

Vägen genom Hornberga är Trafikverkets väg. Ni kan kontakta och upplysa dem om brister i trafiksäkerheten. Kommunen kommer att föra vidare den information som ni lämnat i detta yttrande till Trafikverket.

Kommunen tackar för informationen om hur befolkningen i Hornberga by förändras med de fritidsboende, en information om detta förs in i texten om Bjus och Hornberga.

Y. 14 Bjus byaförening

Synpunkter på Förslag till översiktsplan 2019, Orsa kommun

Bjus Byaförening har tagit del av Orsa kommuns förslag till översiktsplan 2019 och vi vill lämna följande synpunkter gällande Bjus.

Vi ser att kommunen betraktar Hornberga och Bjus som två sammanlänkade byar vilket är naturligt så som de ligger längs väg 1004, problemen och möjligheterna för byarna är likartade.

2013 gjorde bägge byarna byutvecklingsplaner där Hornbergas är betydligt mer ingående och detaljrik, men de områden som lyfts fram i den är desamma även för Bjus.

Ett viktigt steg yooö samarbete mellan byarna togs i samband med byutvecklingsplanerna då Hornberga Bjus Fiber Ekonomisk förening bildades och lyckades genomföra ett projekt som resulterade i att båda byarna numera har ett fiberbaserat bredbandsnät. Nätet såldes till Orsa stadsnät i mars 2018. Detta

samarbetsprojekt har lett till ökat engagemang mellan byarna och mellan fritids- och fastboende i byarna.

Vi noterar att Bjustjärnens norra strand pekas ut som möjligt LIS-område. Byaföreningen ser gärna en ökad bebyggelse såväl där som på andra platser i byn. Som påpekas i översiktsplanens riktlinjer är det dock viktigt att nybyggnationen uppförs i stil med befintliga fastigheter och på lämpliga platser. Bjustjärnen måste också bevaras som det viktiga rekreationsområde för bägge byarna både vinter och sommar som det varit i alla tider.

Som påpekas i Hornbergas byutvecklingsplan från 2013 är förbuskningen av gammal åkermark även ett problem i vår by, liksom fordonens hastighet ofta är för hög genom byn, inte bara av besökare i skidbackarna i Grönklitt. Vi ser gärna att vägen byggs om till bymiljöväg genom bägge byarna enligt riktlinjerna i översiktsplanen.

Det är viktigt att kommunen vid planering eller remissvar som gäller markanvändningen är medveten om att Bjus sedan 1945 har en egen vattenförsörjning. Ursprungligen ia ytvatten, men sedan den vattentäkten förorenats då bygget av Grönklitt startade får hela byn numera sitt vatten från en källåder på 130m djup i Bjusberget i byns norra del. Vattnet testas årligen och har utmärkt kvalitet. Hela ledningen byttes ut till plastslang mellan åren 1993-2011. I november 2018 skedde en sammanslagning av Bjus Norra Vattenledningsförening och Bjus Södra Vattenledningsförening.

Bjus är en trivsamt by att leva och bo i med ungefär lika många fritids- som fastboende. Sedan bredbandet kom till byn går det numera lika bra att bedriva IT-arbete i Bjus som i storstaden. Vi hoppas fler upptäcker byns charm så att den förblir en levande by norr om Orsa!

ordförande i Bjus byaförening
kalle@bjus.se

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Vägen genom Bjus är Trafikverkets väg. Ni kan kontakta och upplysa dem om brister i trafiksäkerheten. Kommunen kommer att föra vidare den information som ni lämnat i detta yttrande till Trafikverket.

Information om vattenledningsföreningarnas vattentäkter finns hos miljökontoret, och när Stadsbyggnadsförvaltningen handlägger lov och planer så remitteras dessa dit. Vi får då information om hur negativ påverkan på vattentäkterna kan undvikas.

Om ni vill meddela ny information om er vattentäkt, så kontakta miljökontoret.

Kommunen har pekat ut LIS-områden i Bjus, se kapitlet om LIS (landsbygdsutveckling i strandnära läge).

Kommunen tackar för övrig informationen om Bjus.

Y. 15   m.fl fastighetsägare
Begäran om ändring av ”Ny översiktsplan för Orsa Kommun”
Bakgrund

En ny översiktsplan för Orsa Kommun har ”ställt ut” för synpunkter under tiden 18 januari till 22 mars 2019. Planen har enligt uppgift även varit ute för samråd för att synpunkter på planen skall kunna ges. Vi är 8st fastighetsägare som bor utmed södra sidan av Lillån i Orsa och ingen av oss har kontaktats för samråd och ingen av oss har heller uppfattat att det funnits officiell information om att samråd pågått under lång tid. Informationen om att planen nu ställts ut har vi helt nyligen uppmärksammats på genom lokal press/media.

Vi vill påminna om att vi befann oss i en liknande situation på tidigt 80-tal med olika syn på hur information till direkt berörda markägare bör skötas och vilka konsekvenser det kan få.

Vid närmare studie av den nya översiktsplanen så kan man se på sidan 182-183 att det fortfarande finns planer på ett så kallat grönstråk utmed Lillåns södra strand, passerande över eller i direkt anslutning till de fastigheter som ligger utmed ån.

Vi fastighetsägare är förstås förskräckta och förvånade att detta nu på nytt dyker upp efter 35 år i glömska trots att det då bordlades efter en utdragen process med advokater mm inblandade. Det gick aldrig till domstolsprövning av ”otillåtet byggande i vatten” utan kommunen valde att avsluta ärendet, avbryta anläggandet av strandpromenaden och någon ytterligare information har därefter inte delgivits fastighetsägarna.

Vi kan nu 2019 konstatera att några av de som bodde på fastigheterna och som var med och stoppade bygget har gått ur tiden men att en delvis ny generation nu har sina hem och liv på dessa fastigheter.

Efter ett samråd med samtliga berörda fastighetsägare som ägde rum 2019-02-18 kan vi informera om att motståndet mot alla slags ingrepp i fastigheterna, strandlinjen eller Lillån är lika kompakt som tidigare och att vi gemensamt beslutat att med alla till buds stående medel stoppa alla sådana planer.

Vår beslutsamhet bygger på följande argument.

En gångväg förbi eller över våra fastigheter på södra sidan av Lillån alternativt en kombination av gångbryggor och gångväg (enligt ursprungsförslaget från 80-talet) är helt oacceptabelt då detta medför.

- Kraftigt ökad insyn på fastigheterna då det blir fri insyn från både gatu och åsidan av fastigheterna
- Ökar risk för spontan skadegörelse och intrång/stölder från den skyddade åsidan.
- Ökad störning på nätter och kvällar från personer som rör sig utefter ”grönstråket” (på redan befintliga bryggor kan vi konstatera att ett visst klientel håller till på sommarmånaderna, vi vill inte ha detta i närheten av eller på våra fastigheter)
- Ökad oro och osäkerhet för oss som bor på fastigheterna.
- Ödeläggning av den enda skyddade sidan av fastigheterna.
- Miljömässigt negativ påverkan på åns ekosystem och fiskbestånd då detta påverkar ”djupfåran” i ån och viktiga lekplatser för Id och Brax.
- Miljömässiga risker att riva upp gamla miljögifter som ligger nerbäddat i sedimentet vid eventuell muddring eller arbete i ån.
- Risker för värmeförsörjningsystem, kollektorslingor som ligger i ån.
- Försämrad tillgång till ån och strandbrinken för oss boende på fastigheterna
- Minskat värde på fastigheterna

Yrkande

Vi yrkar dels på att kommunstyrelsen begär en ändring av den nya översiktsplanen innan den fastställs och vinner laga kraft genom detaljplaner. Den ändring som vi begär bör kunna bedömas som betydande/stor och det framgår av texterna kring

utläggningen att ändring av sådan art skall det tas hänsyn till och planen skall korrigeras därefter.

Vi yrkar vidare följande:

- Att det planerade grönstråket utmed södra sidan av Lillån från gamla brandstationen ner till Lillåvallen tas bort helt i den nya översiktsplanen.
- Att detaljplaner för området senast vid nästa uppdatering korrigeras på motsvarande sätt.
- Att den aktuella sträckan upplåts för all framtid åt fastighetsägarna att disponera inom ramen för sin fastighetsrätt och strandrätt och alla exploateringsplaner av sträckan från kommunens sida därmed för alltid upphör.

Vi emotser kommunstyrelsens och fastighetsförvaltningens positiva bifall på vårt yrkande samt en öppen och ärlig kommunikation/dialog med oss i frågan inför beslutet.

Vänligen,

Fastighetsägarna: Lillåstrand 4 ([REDACTED]), Lillåstrand 3 ([REDACTED]), Lillåstrand 2 ([REDACTED]), Lillåstrand 1 ([REDACTED]), Ulas 6 ([REDACTED]), Ulas 5 ([REDACTED]), Ulas 7 ([REDACTED]), Ulas 3 ([REDACTED])

Genom [REDACTED]

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Gångstråket längs Lillån i ÖP avsnittet "Orsa tätort" är på karta markerat som "Utvecklingsbehov grönstråk".

Eftersom frågan ej är utredd och därigenom konsekvenser och möjligheter ej genomlysts och beskrivits så revideras kartan och beteckningen "Utvecklingsbehov grönstråk" tas bort.

Y. 16 Dala Vind AB

Synpunkter på förslag till ny Översiktsplan för Orsa Kommun

Dala Vind AB (DV) önskar härmed att få lämna synpunkter på förslaget till ny översiktsplan inom Orsa kommun.

DV tycker det är positivt att Orsa kommun anser sig värna om vindkraften (förnyelsebar energi) och att Orsa kommun har visat engagemang genom att tidigt upprätta en Vindbruksplan genom att ta fram ett tematiskt tillägg 2011. DV anser i detta läge att det nya förslaget till en ny ÖP till viss del haltar i sina kopplingar mellan rådande situation, intentioner och antaganden och även innehåller direkta felaktigheter.

Innan våra direkta kommentarer till planförslaget vill DV först lyft fram några aktuella händelser från de senaste 2 åren som direkt berör vindkraftens förutsättningar i Orsa kommun:

- Sverige har högt ställda klimatambitioner och politiskt uttalat mål om en 100% förnybar elproduktion till år 2040. Förändringen skall i huvudsak ske genom en kraftig utbyggnad av vindkraft både på land och till havs.
- Energimyndigheten och Naturvårdsverket har startat upp ett arbete för att ta fram en strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad.

- Energimyndigheten har med anledning av politiska mål samt nya tekniska förutsättningar startat upp arbetet med utpekande av nya riksintresseområden för vindbruk.
- Länsstyrelsen har initierat ett regionalt projekt Hållbar vindkraft i Dalarna som syftar till att vi skall få en effektiv och samordnad utbyggnad av vindkraften inom länet för att klara de nationellt uppställda målen.
- Svenska kraftnät mång-miljard satsar för att förstärka stamnätet för att kunna möjliggöra för utbyggnad av mer vindkraft el. Det planeras för två nya stamnätsstationer i Dalarna.
- Den tekniska utvecklingen mot större och framförallt effektivare vindkraftverk fortsätter oförminskat.
- DV har fått i uppdrag av Orsa Besparingsskog, Bergvik Skog samt ett antal privata skogsägare att ta ett helhetsgrepp för att samordnat möjliggöra för en etablering av vindkraft i de norra delarna av Orsa kommun.
- Elnätsägaren Ellevio informerar om att det nu finns flera möjligheter att ansluta vindkraft i Norra delarna av Orsa kommun. Detta tack vare förstärkningar i stamnätet med nya stamnätsstationer föranlett av andra vindkraft etableringar.
- Försvaret utökar sina områden med särskilt behov av hinderfrihet (lågflygningsområden) där delar av Orsa kommun berörs.

Det mesta av ovanstående har varit känt och officiellt under tiden för framtagandet av det nya förslaget till ÖP för Orsa kommun. Mot detta faktum finner DV det märkligt att Orsa kommun i planförslaget väljer att låta vindbruksplanen från 2011 ligga fast. De huvudsakliga argumenten formuleras med att Orsa Kommun anser att vindbruksplanens förutsättningar från 2011 fortfarande anses vara aktuella och att ingen planering/projektering påstås pågå i området. Nedan följer 3 kommentarer och förslag från DV kopplade till formuleringar hämtade ur planförslaget

Ur planförslaget Del 2, Sid 133

"Av de fem områden som i Vindbruksplanen pekades ut som lämpliga för vindbruk har hittills ett område tagits i anspråk. I dagsläget finns inga långt gångna planer på ytterligare vindbruksetableringar."

Kommentar: DV har sedan 10 år tillbaka aktivt verkat i Orsa kommuns norra delar men ingen tillståndsansökan har påbörjats eftersom det inte funnits någon möjlighet till elnätsanslutning i området. DV har tecknade arrendeavtal med Orsa Besparingsskog, Bergvik Skog samt ett antal privata skogsägare för att därigenom ta ett helhetsgrepp om området och därmed möjliggöra en realisering av vind bruk i norra delen av Orsa kommun. Enligt Ellevio kommer det att finnas anslutningsmöjligheter till elnätet inom 5 år. Därför har DV påbörjat utredningsarbete för att möjliggöra vindkraft i norra delarna av Orsa kommun. Detta innebär att ovanstående text i ÖP anser DV inte överensstämmer med det dagsaktuella läget.

Förslag: Att stryka ordet "inga" i texten ovan

Ur planförslaget Del 1, Sid 13

"Tematiskt tillägg: Vindbruksplan

Orsa kommun har ett gällande tematiskt tillägg för område lämpliga för vindkraft: Vindbruksplanen är från 2011 och fortfarande aktuell. Vindbruksplanen kommer därför att fortsätta att gälla när denna översiktsplan vinner laga kraft."

Kommentar: DV anser inte att Vindbruksplanen är att betrakta som aktuell mot den/de situation/förutsättningar som beskrivits inledningsvis i detta yttrande. DV anser att kommunen måste ha ett mer dynamiskt förhållningssätt gentemot sin Vindbruksplan baserat på den ständiga förändring och utveckling som sker i samhället i övrigt och därmed vindkraftens förutsättningar. Risker är annars uppenbara att tolkningen och praktiserandet av gällande vindbruksplan kommer att omöjliggöra framtida etablering av vindkraft inom kommunen. Detta strider emot inte bara mot uttalade kommunala intentioner i ÖP 'n utan går även på kollisionskurs med uttalade och beslutade politiska mål på såväl nationell och regional nivå.

Förslag: Att i ÖP 'n skriva in att vindbruksplanen även skall vara föremål för regelbundna uppdateringar påkallat av och i samråd med berörda myndigheter, markägare och projektörer.

Ur planförslaget Del 4, Sid 277

"Ge de areella näringarna fortsatt möjlighet att utvecklas samtidigt som besöksnäring och energiproduktion också utvecklas

Energiproduktionen genom vindbruk behandlas i kommunens vindbruksplan.

Kommunledningen är ansvarig för att rekommendationerna i vindbruksplanen efterlevs." . ....

Samt ur planförslaget Del 2, Sid 121

SKOGSBRUK

"... Eftersom besparingssskogens avkastning ska gå tillbaka till bygden så har besparingssskogen än idag stor påverkan på Orsa kommun eftersom .... "

Kommentar: DV anser att Orsa kommun inte kommer att kunna uppfylla de areella näringarnas (skogsbrukets) behov/möjligheter till utveckling genom att passivt låta vindbruksplanen från 2011 att fortsätta att gälla utan uppdateringar.

Dessutom och som en indirekt följd kommer kommunen att helt missa stora ekonomiska värden om inte vindkraftens aktuella behov för en utbyggnad ges motsvarande planmässiga förutsättningar.

Förslag: För att säkerställa ÖP 'n intentioner för de areella näringarna att i ÖP 'n skriva in att vindbruksplanen även skall vara föremål för regelbundna uppdateringar påkallat av och i samråd med berörda myndigheter, markägare och projektörer.

Avslutning

DV hoppas att vår uppdatering av fakta att det pågår planering av vindkraft i Orsa kommun kommer att tas med i fortsatt arbete med ÖP och att det också vore lämpligt med en revidering av vindbruksplanen från 2011.

Med vänlig hälsning
Niklas Lundaahl, VD
Dala Vind AB

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Orsa kommun kommer fortsatt att ha ett separat översiktsplannedokument i form av en vindbruksplan, och det är i denna kommunen kommer att planera och visa viljeyttringar kring vindkraft. I förslaget till ny kommuntäckande översiktsplan redovisas viss information om Orsas vindbruksplan och om riksintressen för vindbruk och försvarets riksintresseområden med hindersfrihet, se sida 133. Kommunen har deltagit i länsstyrelsens projekt Hållbar vindkraft i Dalarna. Se även Svenska Kraftnäts yttrande.

Översiktsplaneutredningen föreslår i betänkandet *En utvecklad översiktsplanering* att kommunerna i varje mandatperiod ska anta en planeringsstrategi. Oavsett om detta blir lag så arbetar kommunen kontinuerligt med att uppdatera och utveckla översiktsplanedokumenterna.

Y. 17 **Sörmedsjöns byförening**

I Översiktsplanen för Orsa kommun har man inte tagit med konsekvenserna hur Trafikverkets förslag om den nya vägsträckningen av väg E 45 genom våra byar påverkar boendemiljön, näringsidkare och jordbruk.

Vi har inte någon förståelse att det finns en acceptans från kommunens sida att lägga en ny vägsträckning, med höjd hastighet till 100 km/h, genom våra byar. Praxis i övriga Sverige är att man lägger europavägarna utanför städer och ej genom mindre byar och samhällen och så vill vi bybor och förbi-åkande även ha det i Orsa kommun.

Orsa 2019-03-22

Vänliga hälsningar,

Styrelsen/

Sörmedsjöns byförening

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Trafikverket redovisar sitt förslag till ny väg E45 på sin hemsida. Kommunen anser att den beslutade vägkorridoren ska gälla, se sida 93.

Y. 18 **Miljöpartiet de gröna i Orsa**

Miljöpartiet de Gröna i Orsa vill framföra några åsikter på ett i stora drag bra förslag till Översiktsplan
sida 88

MP vill en få en strävan till utveckling av ett cykel-, gång- och inline-stråk runt hela Orsajön för att stärka den turistiska utvecklingen. Orsajön Runt.
sida 119

Kartorna som visar var det inte är lämpligt att bygga för jordbruket och landskapsbilden ska anpassas på de ställen där gränsdragningen in följer tajt den nuvarande bebyggelsen.

se vidare kommentarer till sidorna 202-231
sida 129

Tillrinningsområden måste skyddas från djupborrningar eller andra sorters verksamheter som punkterar undersidan av de vattenförande lagren och kan minska vattentäktens kapacitet.

sida 179

troligen menas sidorna 118-120 beträffande jordbruksmark
sida 194

"tak ska vara i icke reflekterande material i lägen där landskapsbilden annars riskerar att påverkas av reflexverkan, ..."

tilläggs ska att fönster ska utformas (storlek, riktning) med samma villkor.

sidorna 202-231

vid granskningen av "jordbruksmark viktig för landskapsbild" uppstår otydligheter när de gul prickade områden sammanfaller med LIS- områden

Bra exempel:

sida 207 Slättberg: LIS området Råmyren norr om Slättberg minskas med hänsyn till "landskapsbilden" så görs tyvärr inte på alla andra ställen i Orsa kommun.

MP vill anpassningar på nedanstående områden

Sida 209 Stackmora: LIS områden tränger på flera ställen in i områden

För "Riksintresse naturvård" (mörkgrön linje)

sidorna 216-217 Skattungbyn:

I stort sett alla byar finns inga LIS-områden märkte med "jordbruksmark viktig för landskapsbild". I Skattungbyn görs det plötsligt tvärtom.

Det gulprickiga området söder om väg 296

- ska utvidgas med hela åker öster om Dordinvägen.

Detta är ett stort område som förstärker öppenheten.

- ska strecka sig över södra Olgatan mot öster

- ska nå upp till skogsgränsen

- ska dras långt upp för kyrkvägens båda sidor.

De LIS-områden som ligger inom det här jordbruksområdet ska alla tas bort. Då uppstår ett otvetydigt budskap vad som är meningen med utvecklingen av dessa områden.

Bebyggelse ska situeras längs områdets ränder.

Sida 217 Oreälven väster om bågbron

att blanda ett område av riksintresse för naturvård, flera fornlämningar

med ett LIS-område är inte lämpligt.

Sidorna 220-221 Björken & Mässbacken

Mark viktig för rationell jordbruk ska inte genomskäras av LIS-områden.

Sidorna 226-227 Fryksås

Vi anser att antalet och storleken av de två inritade grönområden in får minska ännu mer.

Det tredje stora grönområdet norr om vägen innehåller stenrösen som kanske framtvingar att också det området finns kvar.

Representanter från Miljöpartiet i Orsa ställer gärna upp att förklara beskrivningarna med hjälp av större kartor.

Miljöpartiet de Gröna i Orsa,

██████████ - ordförande

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Sida 88: ingen ny riktlinje införs, men förslaget till ny översiktsplan bedöms stärka möjligheterna till ett sammanhängande stråk runt Orsasjön.

Sida 119 och 202-231: Jordbruksmark är översiktligt markerad i kartorna, och det krävs en bedömning i varje enskilt fall om marken kan sägas vara jordbruksmark. I de fall som den sammanfaller med utpekade LIS-områden så ska bedömningar göras både enligt gällande lagstiftning och enligt riktlinjerna för både jordbruksmark och LIS, samt eventuella andra påverkansfaktorer.

Sida 129: Åtgärder i vattenskyddsområden styrs i föreskrifterna för områdena, och där ingår bland annat djupborring.

Sida 179: det stämmer, sidhänvisningen rättas.

Sida 194: Synpunkten föranleder ingen ändring i planförslaget, men frågan behandlas i bygglov enligt gällande lagstiftning.

Sida 209: frågan om påverkan på riksintressen behandlas som vanligt vid bygglovsansökan och detaljplanering inom utpekade LIS-områden, se informationsrutan på sida 52.

Sida 216-217: se svar ovan om sida 119 och 202-231.

Sida 220-221: se svar ovan om sida 119 och 202-231.

Sida 226-227: De två grönområdena kvarstår.

Y. 19 **Ornitologerna i Orsa och Mora**

Synpunkter på Orsa kommuns översiktsplanförslag. Orsa 22 mars 2019

Nedanstående citat ur planen visar tydligt att kommunen ser på fågellokalen Lindänget som en värdefull tillgång.

Mycket resurser har ju redan lagts ned på restaureringen av området, och uppenbarligen vill kommunen fortsätta utveckla området, vilket är mycket positivt. Trots detta godkänner kommunen en vägdragning av E45 i områdets omedelbara närhet. Detta går stick i stäv med kommunens visioner!

”Orsa kommun anser att den beslutade korridoren ska gälla och att det är mycket viktigt för Orsa kommun samt för de som bor och rör sig längs E45 att projektet genomförs under denna period.”(2020-2025)

Detta är ett projekt som kommer att påverka området starkt negativt. Det är helt oacceptabelt!

Se bifogad skrivelse till Trafikverket från oss lokala ornitologer som förtydligar våra ståndpunkter.

Citaten ur översiktsplanförslaget:

”Lindänget är en av Sveriges finaste flyttfågellokaler och ligger dessutom vackert placerat i odlingslandskapet med utsikten över Orsasjön och de bakomliggande bergen som extra bonus. Det är nära till både Orsa centrum och till omkringliggande bostadsområden. Närheten till området bör utvecklas med ytterligare promenadstråk och utveckling av enklare anläggningar som väderskydd i området. Utvecklingen måste ske med bibehållna eller ytterligare utvecklade värden, exempelvis genom fortsatt strandbete.”

”Vid det befintliga Natura 2000-området och blivande naturreservatet vid Lindänget finns områden som är viktiga för fågellivet men som inte ingår i det skyddade området.

Det handlar om jordbruksmark på andra sidan Lisselhedsvägen som är viktig att den får vara fortsatt öppen och inte bebyggas. Delar av jordbruksmarken kan skyddas med utökat strandskydd (upp till 300 m från stranden). I översiktsplanen säger kommunen redan att jordbruksmarken i området inte får bebyggas, men ett utökat strandskydd är ett mycket starkare skydd.”

”Runt centralorten finns många grönstråk, bl.a. med koppling ut till naturområdet Lindänget. Det är en stor kvalité att kunna röra sig från centrum ut i de tätortsnära grönområdena och naturen.”

”Lindänget är en av Sveriges finaste flyttfågellokaler och ligger vackert placerat i odlingslandskapet. För att tillgängliggöra Lindänget ytterligare föreslås att området bland annat utvecklas med promenadstråk.”

”Lindänget är ett viktigt närrekreationsområde och en av Dalarnas bästa fågellokaler.”

Ornitologerna i Orsa och Mora
Genom

794 92 Orsa

794 92 Orsa

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Trafikverket redovisar sitt förslag till ny väg E45 på sin hemsida. Kontakta Trafikverket för mer information om ekologiska kompensationsåtgärder med mera. Kommunen anser att den beslutade vägkorridoren ska gälla, se sida 93. Lindänget är en viktig plats i Orsa kommun, och kommunen kommer att fortsätta arbeta med bland annat tillgängligheten till området i samarbete med länsstyrelsen.

Enskilda yttranden

Y. 20

Born, Orsa 4/3 2019

I det nu utställda (omarbetade) förslaget till ny översiktsplan för Orsa kommun hittar jag till min stora glädje ett förstärkt skydd för ett ganska stort antal fåbodar – detta genom utökad bygglovsplikt.

Jag vet inte riktigt vad för åtgärder som är tänkta att rymmas i denna utökade bygglovsplikt. Det kanske står någonstans i texten, och jag ber om ursäkt om jag läst för slarvigt. Kanske finns djupborrning efter vatten med? Annars vill jag nämna det! (Brunnsborrning ner i djupt liggande vattenreserver breder ut sig, och jag tänker att det mycket väl överallt kan bli en resursfråga som samhället måste reglera. Behöver vi jättemycket vatten i precis alla sammanhang? Måste vi inte lära oss att spara? (Det måste dock finnas undantagsregler för stora djurhållare i fall av akut vattenbrist.)

Men i just fåbodar kan det dessutom bli fråga om kulturkonflikter. Jag fick själv förra sommaren fly med djuren hem från våra fåbodar för att grannen utan varje förvarning skulle djupborra i juli månad. Decibeltalen enorma, berget skalv! Så onödigt - och sådant borde lätt kunna undvikas med en bygglovsplikt eller åtminstone en plikt att i god tid meddela berörda grannar.)

Med vänliga hälsningar!

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Borrning styrs inte i bygglov, men kan ingå i föreskrifter för vattenskyddsområden. Kontakta miljökontoret för frågor om störningar och buller.

Kommunen kan inte i översiktsplan bestämma om plikt att meddela grannar innan borrning, och ransonering eller sparande av vatten är inte heller en översiktsplanefråga i första hand. Det är dock en viktig fråga, och förhoppningsvis utvecklas det framöver ytterligare metoder att hantera vattentillgångar på ett klokt sätt. Kontakta gärna NODAVA för frågor om hur Orsa kommun hanterar det kommunala dricksvattnet.

Den utökade bygglovsplikten innebär att vissa bygglovsbefriade åtgärder (bland annat så kallade Attefallsåtgärder) kan kräva bygglov.

Y. 21

och

Yttrande angående översiktsplan i Fryksås.

Vi äger fastigheterna 234:3 och 75% av S:41. 2001 köpte vi fastigheten 230:2 som gränsade till 234:3 i söder och gjorde senare en sammanslagning till en fastighet (234:3).

Eftersom familjen växer med barnbarn så vill vi ha möjlighet att bygga ett litet gästhus för nästkommande generationer i slutningen söder om vårt nuvarande hus och även söder om den serviceledning för vatten och avlopp som kommunen dragit över vår tomt. Vi tänkte att på detta sätt inrama en naturlig gårdsplan.

Angående S:41 hänvisar vi till vårt tidigare yttrande när översiktsplanen var ute för remiss (se pkt. S62 i sammanställning av svar).

För att möjliggöra ovanstående vill vi att linjen för bebyggelsens utbredning justeras i sydöstra kanten av Fryksås. Se förslag på bif. bild.

Pga sluttande mark kommer vår planerade byggnad inte att påverka/begränsa vyn över fäboden för besökare samt att även nuvarande höga träd vid sydöstra gränsen är det som idag begränsar den öppna sikten över fäboden.

Fryksås 2019-02-03

██████ och ██████████ ██████████

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Gränsen för bebyggelsens utbredning är översiktlig, och en bedömning sker i bygglov eller detaljplan om bebyggelsens placering är förenlig med det kommunen vill uppnå med gränsmarkeringen.

Det är möjligt att lämna in en ansökan om förhandsbesked för er planerade byggnation. Då kommer bygglovenheten att ge er besked i frågan.

Y. 22 ██████████ ██████████ och ██████████ ██████████

Översiktplanen - synpunkter från Hansjö 108:3

Vi vill framföra följande synpunkter:

Vi hävdar att grönområde skall gälla på de delar av ursprungsfastigheten Hansjö 224:3 som återstår efter beviljade bygglov på fastighetens norra del. Vi tycker att grönområdena inom fäboden ska bevaras. Ser att några tagits bort och tycker att dessa ska läggas tillbaka.

Vi tycker att det låter utmärkt att en detaljplan eller områdesbestämmelser tas fram med bla utökad lovpålag tas fram för området och skulle vilja ha ett datum för när det kan vara framtaget och klart.

Med vänlig hälsning

██████████
██████████

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Det är kommunstyrelsens uppfattning att endast två områden i Fryksås ska betecknas med Grönområde.

Det har ännu inte uppdragits åt Stadsbyggnadsförvaltningen att ta fram områdesbestämmelser eller detaljplan för Fryksås. Vi kan därför inte ge besked om datum för när dessa kan vara klara och antagna.

Y. 23 ██████████ ██████████

(Meddelandet ursprungligen sänt till Mikael Thalín, -stadsbyggnadsf. kommentar)

Hej Mikael!

I sammanfattningen av "Översiktplanen för Orsa kommun, Södra Orsa" har man inte tagit med konsekvenserna av Trafikverkets förslag om den nya dragningen av väg E 45! Är det en miss eller tänker man att det inte kommer att ske inom överskådlig framtid?

För det kan väl inte vara så att kommunen mörkar konsekvenserna av den nya vägen? Det nämns ju inte med ett ord de radikala förändringarna för boende, jordbruk, naturturism och annan näringsverksamhet som vägförslaget innebär. Dessutom ödeläggs en av Sveriges mest kända och vackraste utsikter.

Jag ska inte bara vara ”sur gubbe” utan noterar med glädje att Mora-Orsa ser Inlandsbanans sträckning som en resurs – något som Trafikverket missat!

Hej från [REDACTED]

Mobil [REDACTED]

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Byggnationen av nya E45 kommer att innebära en stor förändring med både positiva och negativa konsekvenser. I översiktsplaneförslaget redovisas den av kommunstyrelsen beslutade vägkorridoren, se sida 95. För mer information om projektet för väg E45 Vattnäs-Trunna kontakta Trafikverket, eller besök deras hemsida.

Inlandsbanan är en viktig resurs för kommunen. Det finns planer på en utökad trafik under hösten 2019, men detta är i arbetsskede. Se information på www.inlandsbanan.se.

Y. 24 [REDACTED]

Synpunkter på översiktsplanförslaget (Utställt 18 januari - 22 mars 2019) för Orsa kommun.

Jag äger mark i Bäcka med omgivning. I samrådsförslaget kunde Näsudden exploateras med en stugby eller liknande. I det utställda förslaget har detta ändrats. Nu kan en viss del längre från själva udden exploateras och det anges att exploatering ska föregås av noggrannare inventeringar, bedömningar och detaljplaneläggas. Själva udden ska förses med en komplettering som förstärker tillgången till strandområdet.

Fornlämningen på udden skadades och togs bort i samband med att udden iordningsställdes som industriområde här barkades och lagrades timmer som sedan skulle flottas. Fornlämningen uppe vid landsvägen är inte registrerad i översiktsplanen.

Översiktsplanen är detaljerad. Att kräva att stugbyn ska detaljplaneläggas är en alltför byråkratisk åtgärd vars syfte jag inte förstår. Jag äger angränsande mark och därmed påverkas ingen utomstående. Stugbyn borde kunna prövas med vanligt förhandsbesked och bygglov. Att inte få bygga stugbyn nära vattnet på udden på samma sätt som övriga stugbyar i kommunen är byggda är en stor nackdel. Intresset att bygga en stugby med stugor producerade i Orsa kommer att förfalla och därmed inte ge några nya arbetstillfällen i Orsa.

Påståendet om att min fastighetsdel norr om Bäcka herrgård, utgör jordbruksmark som är viktig för landskapsbilden förstår jag inte och Säcka herrgård är idag enbart en privatbostad och en villa vilken som helst. Eftersom marken inte brukas eller kommer att brukas så bör påståendet tas bort. Om någon är intresserad av att landskapsbilden består så är jag villig att sälja av denna del.

Markeringen den blå linjen vid mina fastighetsdelar vid Orsajön nedanför Bäcka herrgård förstår jag inte. Här finns en verkstadsbyggnad lokaliserad vars gårdsplan användes som upplag och parkering och vid sjön finns tillgång till en pir och båtplats samt en större lagerbyggnad vars gård nyttjas för uppställning och upplag. Att dessa gårdar skulle innehålla några höga naturvärden förstår jag inte. Området ligger redan

inom ramen för bebyggelsens karaktär. Översiktsplanens förslag är även här detaljerat på så sätt att ny bebyggelse inte får tillkomma med hänsyn till bland annat kulturmiljön. Att bygga till och komplettera befintlig bebyggelse borde väl vara rimligt och få göras.

Med vänlig hälsning,

[Redacted signature]

794 33 ORSA

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

LIS bör ej pekas ut på uddar och näs eftersom dessa är särskilt viktiga för strandskyddets syften enligt miljöbalkspropositionen 1997/98:45. Kommunen har ändå valt att efter rådgivning av länsstyrelsen peka ut LIS i Bäcka för sådana verksamheter som bedöms stärka allmänhetens tillgång till stranden och inte inkräktar på strandskyddets syften. Förslaget till LIS i Bäcka kvarstår.

Den översiktliga naturvärdesinventeringen är översiktlig, se sida 54. Vid ansökan om förhandsbesked eller bygglov så görs en bedömning om detaljplaneläggning för den tänkta exploateringen krävs eller ej. Det bedöms också om er fastighet är jordbruksmark, en befintlig tomtplats eller om det finns andra omständigheter. Kommunen tackar för synpunkten.

Y. 25

Översiktsplan Fryksås synpunkter

Beträffande: (*Orsa Översiktsplans tidigare hemsidaadress, stadsbyggnadsförvaltningens kommentar*), avsnittet Fryksås

Jag vill härmed framföra följande synpunkter om förslaget.

Jämfört med det föregående förslaget har Grönområden försvunnit. Jag anser att gröna områden skall finnas kvar, vilket ju utgjorde en del av Fäbodskulturen och i föreliggande fall strukturen i fäbodarna: djuren höll till på dessa Grönområden under den tid de inte var ute på bete i skogen eller var föremål för någon åtgärd – mjölkning, övernattnig i skydd mot vilda djur mm.

Det område som nu främst saknas gäller: Hansjö 226:1, 109:3, 109:2, 109:5, 111:9

På nytt hävdar jag att grönområde skall gälla på de delar av ursprungsfastigheten 224:3 som återstår efter beviljade bygglov på denna fastighets norra del. Argumenten härför kan utöver ovan anförda tillföras de som åberopats av Fastigheten 108:3 rörande samma område och som mer allmänt gäller miljöpåverkan enligt paragraf 31.e och specifikt gäller beaktande av Odlingsrös bevarande.

Vidare anser jag att planens avgränsning kan ifrågasättas. Avseende avgränsningen mot öster borde avgränsningen ligga högre upp i backen österut – en bit in på fastigheterna Hansjö 109:11 och 282:1, för att dels skapa distans och dels inramning i höjddled till de fastigheter som redan erhållit Bygglov på grannfastigheterna 240:7 och 239:5 och intilliggande fastigheter nordväst på liknande och lägre höjd. För att tillfullo skapa insikt i detta erfordras besök på platsen. Vidare borde anmärkas att planens avgränsning ur ett precisionsperspektiv inte skall tolkas ”på metern”, utan jämkning bör vid dess tillämpning anpassas gentemot existerande fastighetsgränser och markstrukturer.

Fryksås den 18,mars, 2019

Ägare till fastigheterna Hansjö 225:1, 109:11, 109:12 227:1

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Det är kommunstyrelsens uppfattning att endast två områden i Fryksås ska betecknas med Grönområde, och att inget av de i samrådet markerade grönområdena ska återinföras.

Kommunstyrelsens uppfattning är att den i utställningshandlingarna föreslagna avgränsningen av bebyggelsens utbredning i Fryksås ska kvarstå.

Vid tillämpning av planen kommer det alltid att ske en bedömning av vilka bestämmelser som är aktuella i respektive fall. Översiktsplanens skala är översiktlig.

O.B.S. att detta yttrande har en kartbilaga vilken inte bifogas detta dokument. Kartbilagan finns att ta del av hos stadsbyggnadsförvaltningen Mora Orsa.

Y. 26 [redacted] och [redacted]

Synpunkter översiktsplan gällande Fryksås

Tillgängligheten till det rörliga friluftslivet är av mycket stor vikt att den bevaras i Fryksås.

Det får inte bli som när man t ex besöker Sandhamn, där man nästan inte kan röra sig i gångstråk, det står skyltar "Privat" överallt. Besökare ska kunna vandra runt i Fryksås på gångstråk och njuta av den fina miljön utan att mötas av en mängd skyltar. Tyvärr har det redan kommit upp ett antal sådana skyltar i Fryksås som inte är bra för det rörliga friluftslivet. Hellre en markerad vandrings slinga där besökare känner sig välkomna.

Vid beviljande av framtida bygglov i Fryksås är det därför av STÖRSTA vikt att byggnadsnämnden lägger in så kallad övrig mark och tydliga tomtplatsanvisningar och klargör att gångstråken inte får blockeras. Utan istället att vandringsmöjligheter ges utanför de samfällda vägarna. Detta är av mycket stor betydelse för Fryksås som framtida turistort.

Bebyggelsens utbredning anser vi ska tillåtas längre ned söderut än som nu föreslås, dvs att den blå linjen följer fäbodrutan istället. Som vi skrivit i vårt tidigare yttrande till den planerade översiktsplanen för Fryksås så ser vi att den nedre delen av Fryksås är ett område som skulle vara lämpligt att bebygga. Även av de skälen att de fastigheter som befinner sig ovanför kommer att få en bättre utsikt då skogen försvinner nedanför i det tänkta tomtområdet. Området är idag skogsbeväxt och utan något som helst skogsbruksvärde. På fastigheten Hansjö 109:2 del 4 och 6, har vi sökt förhandsbesked och håller på att titta på hur vi kan lösa vägfrågan dit. Vi anser också att den blå linjen kan utökas i nordöstra delen av Fryksås. Där har fastighetsägaren till Hansjö 109:11 sökt bygglov på grannfastigheten till vår mark Hansjö 282:1 och vi har i yttrande till Byggnadsnämnden den 21 april 2018 skrivit att vi ställer oss positiva till detta. I bifogad karta föreslår vi hur man vid beviljande av bygglov kan rita in övrig mark i nederkant av de två fastigheterna för att tillgängliggöra passage mellan Hansjö 269:2 (som är i Orsa kommuns ägo) och den samfällda marken S:20, vilket skulle möjliggöra att både skidåkare, vandrare och häst och slädturer kan använda detta stråk mellan Grönklitt/skidspåret och den nedre parkeringen i Fryksås, vilket idag inte är möjligt pga terrängförhållanden. I överkant av det högra hörnet på fastigheten 239:6 börjar även vandringsleden/stigen upp till den samfällda källan S:9 och därifrån finns redan idag en stig som fortsätter mot Grönklitt. Om den stigen skulle behöva justeras pga de tilltänkta byggloven är det

markmässigt inga problem att justera dragningen av den stigen. Detta skulle bli ett stort lyft för vandringsmöjligheterna inom Fryksås.

■■■ och ■■■■ ■■■■
Fryksås ■■■■
794 90 ORSA
tfn ■■■■, ■■■■
(Bilaga: Karta)

Stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Frågor och blockering av gångstråk och skyltning ni tar upp i ert yttrande kan vara tillsynsfrågor. För rådgivning om skyltning så kontakta bygglovenheten. Det är i de flesta fall inte tillåtet att begränsa allemansrätten med skyltning. Frågan om allemansrätt inom fåbodar och områden som tidigare varit fåbodar är komplicerad och det finns inte mycket vägledning för byggnadsnämnden att utgå ifrån. Ert yttrande kommer att vidarebefordras till bygglovenheten för diskussion om tomtplatsavgränsningar och hur vandringsleder och stråk kan hanteras. I detaljplan kan gångpassager och tomters utformning regleras, men inget beslut om detaljplaneläggning är taget för Fryksås i dagsläget.

Medverkande tjänstemän

Detta särskilda utlåtande har tagits fram av Planenheten vid Stadsbyggnadsförvaltningen Mora Orsa. Arbetsgruppen bestod av handläggande planarkitekt Emelie Drott, och planchef Håkan Persson och förvaltningschef Tommy Ek.